

Από τις παραμονές του Α΄
Μακεδονικού πολέμου έως
την κατάλυση του βασιλείου
των Αντιγονιδών (168 π.Χ.)

Η ρωμαϊκή κυριαρχία στον ελλαδικό χώρο

- Α' Μακεδονικός Πόλεμος (216-205 π.Χ.)
- Β' Μακεδονικός πόλεμος (200-197 π.Χ.)
- Διακήρυξη της ελευθερίας των Ελλήνων στα Ίσθμια το 196 π.Χ.
- Αντιοχικός πόλεμος (192-189 π.Χ.)
- Ειρήνη της Απάμειας (188 π.Χ.)
- Γ' Μακεδονικός πόλεμος (172-168 π.Χ.) – μακεδονικές μερίδες
- Επανάσταση του Ανδρίσκου - τέλος του βασιλείου των Αντιγονιδών - ίδρυση της ρωμαϊκής επαρχείας της Μακεδονίας (148 π.Χ.)
- Αχαϊκός πόλεμος, ήττα και διάλυση της Αχαϊκής συμπολιτείας (146 π.Χ.)

Η κατάσταση στην Ελλάδα τις παραμονές του Α΄ Μακεδονικού

- Έλληνες: διαιρεμένοι + αποδυναμωμένοι

220-217: Συμμαχικός πόλεμος = Πόλεμος συνενωμένων δυνάμεων υπό τον Φίλιππο Ε' ενάντια στην Αιτωλία.

- Μετάθεση του κέντρου βάρους του ελληνικού κόσμου προς την Ανατολή.

- Μετανάστευση ανδρικού πληθυσμού ως εποίκων-αποίκων.

- Αρνητικές οικονομικές συνέπειες πολέμων και πειρατείας.

Ἐκκληση του στρατηγού των Αιτωλών Αγελάου στη συνέλευση των Αιτωλών στη Ναύπακτο, 217 π.Χ.

Πολύβιος 5.104.3-11

Δῆλον γὰρ εἶναι παντὶ τῶι καὶ μετρίως περὶ τὰ κοινὰ σπουδάζοντι καὶ νῦν, ὡς ἐάν τε Καρχηδόνιοι Ῥωμαίων ἐάν τε Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων περιγένωνται τῶι πολέμῳ, διότι κατ' οὐδένα τρόπον εἰκός ἐστι τοὺς κρατήσαντας ἐπὶ ταῖς Ἰταλιωτῶν καὶ Σικελιωτῶν μεῖναι δυναστείας, ἥξειν δὲ καὶ διατενεῖν τὰς ἐπιβολὰς καὶ δυνάμεις αὐτῶν πέραν τοῦ δέοντος ... ὡς ἐὰν ἅπαξ τὰ προφαινόμενα νῦν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας νέφη προσδέξηται τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ἐπιστῆναι, καὶ λίαν ἀγωνιᾶν ἔφη μὴ τὰς ἀνοχὰς καὶ τοὺς πολέμους καὶ καθόλου **τὰς παιδιάς, ἃς νῦν παίζομεν πρὸς ἀλλήλους,** ἐκκοπῆναι συμβῆι πάντων ἡμῶν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε κἂν **εὐξασθαι τοῖς θεοῖς ὑπάρχειν ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν ταύτην, καὶ πολεμεῖν ὅταν βουλώμεθα καὶ διαλύεσθαι πρὸς ἀλλήλους, καὶ καθόλου κυρίους εἶναι τῶν ἐν αὐτοῖς ἀμφισβητουμένων.**

- Είναι φανερό, ακόμα και σε εκείνον που ασχολείται υποτυπωδώς με τις κρατικές υποθέσεις ακόμη και τώρα, ότι, είτε οι Καρχηδόνιοι επικρατήσουν των Ρωμαίων είτε οι Ρωμαίοι των Καρχηδονίων στον πόλεμο που διεξάγουν, δεν υπάρχει η παραμικρή πιθανότητα οι νικητές να περιοριστούν στην κυριαρχία της Ιταλίας και της Σικελίας. Αντίθετα, θα επεκτείνουν την επιβολή και τη δύναμή τους πέρα από το δίκαιο ... Γιατί αν πραγματικά περιμένετε τα σύννεφα, που τώρα έχουν αρχίσει να προβάλλουν στη Δύση, να πλησιάσουν στην Ελλάδα, φοβούμαι πολύ μήπως οι ανακωχές και οι πόλεμοι και γενικά τα παιχνίδια, αυτά που τώρα τα παίζουμε μεταξύ μας, τα στερηθούμε τόσο πολύ, που θα ευχόμαστε στους θεούς να έχουμε τουλάχιστον τη δύναμη να πολεμούμε αναμεταξύ μας και να κλείνουμε ειρήνη, όταν το επιθυμούμε και συνολικά να είμαστε κύριοι των μεταξύ μας διαφορών.

Προηγούμενοι πόλεμοι της Ρώμης εκτός Ιταλίας

- **Α΄ Καρχηδονιακός Πόλεμος** (264 π.Χ.) για τον έλεγχο των στενών της Σικελίας και τη Μεσσήνη.
- **Α΄ Ιλλυρικός πόλεμος** (229 π.Χ.): πρώτη επέμβαση του ρωμαϊκού στρατού σε περιοχή των Βαλκανίων. Επιχείρηση κυρίως αστυνομικού χαρακτήρα για την αντιμετώπιση πειρατικών ενεργειών των Ιλλυριών. Πιθανώς μετά από έκκληση της απειλούμενης νήσου Ίσσα και μετά από τον φόνο ενός ή δύο Ρωμαίων απεσταλμένων.
- **Β΄ Ιλλυρικός πόλεμος** (219 π.Χ.): οι Ρωμαίοι έστειλαν δυνάμεις τους ενάντια στον Δημήτριο από τη Φάρο, τοπικό Ιλλυριό ηγεμόνα και πρώην σύμμαχό τους που αγνοούσε τους περιορισμούς και έκανε πειρατικές επιδρομές στο Νότο.
- **Β΄ Καρχηδονιακός πόλεμος** (218-202 π.Χ.)

Α' Μακεδονικός πόλεμος (216-205 π.Χ.)

- Συμμαχία Φιλίππου Ε' με τον Αννίβα.
- Συμμαχία Ρωμαίων με τους Αιτωλούς (211 π.Χ.). Υπάρχει πρόβλεψη για το πώς θα μοιραστούν τα κέρδη του πολέμου οι σύμμαχοι: οι Ρωμαίοι δείχνουν ενδιαφέρον για τα κινητά, ενώ ότι έχει σχέση με πόλεις και γενικά με εδάφη περιέρχεται στους Αιτωλούς.
- Ρόδιοι και Άτταλος Ι στο πλευρό της Ρώμης.
- Αμφίρροπο τέλος του πολέμου. Ειρήνη της Φοινίκης + ειρήνη των Αιτωλών με τον Φίλιππο Ε' (205 π.Χ.)

Αννίβας (247 – 183 π.Χ.)

Φίλιππος Ε' της Μακεδονίας (238 -179 π.Χ.)

Β' Μακεδονικός πόλεμος

Αντιμακεδονικός Συνασπισμός: Αιτωλική συμπολιτεία, Άτταλος, Ρόδος + Ρωμαίος στρατηγός Φλαμίνιος. Προσχώρηση των Αχαιών στη ρωμαϊκή πλευρά κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Φίλιππος Ε' Μακεδονίας.

Ήττα Φιλίππου Ε' στις Κυνός Κεφαλές (197 π.Χ.).

Μακεδονία: πολεμική αποζημίωση αναγνώριση της ελευθερίας των πόλεων + Συμπολιτειών

Τίτος Κόιντος Φλαμίνιος (227 – 174 π.Χ.)

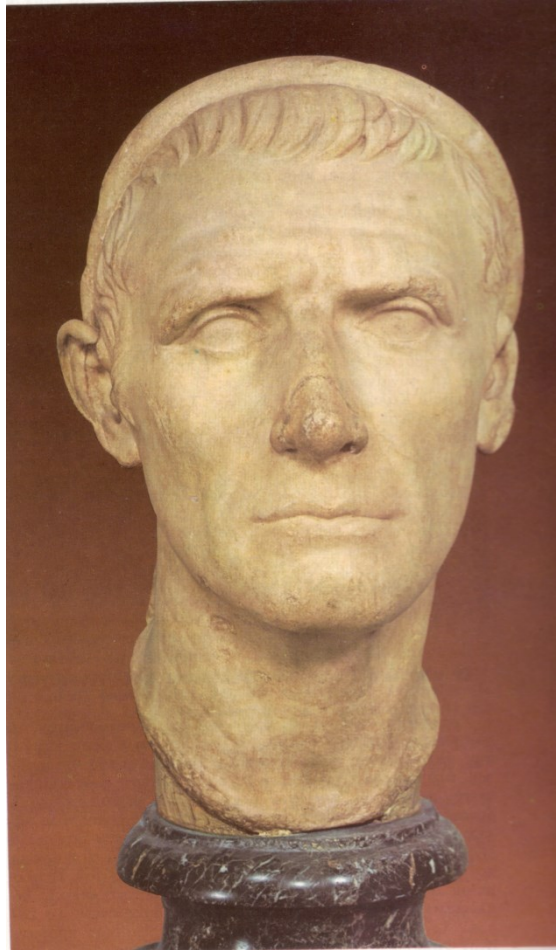

Πολύβιος 18.46.5, 197/6 π.Χ.

- Ἡ σύγκλητος ἢ Ῥωμαίων καὶ Τίτος Κοϊντιος στρατηγὸς ὑπάτος, καταπολεμήσαντες βασιλέα Φίλιππον καὶ Μακεδόνας, ἀφιαῖσιν ἐλευθέρους ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, νόμοις χρωμένους τοῖς πατρίοις, Κορινθίους, Φωκέας, Λοκροὺς, Εὐβοεῖς, Ἀχαιοὺς καὶ Φθιώτας, Μάγνητας, Θετταλοὺς, Περραιβοὺς... Ἔσπευδον δὲ πάντες ἀναπηδῆσαι καὶ δεξιώσασθαι καὶ προσειπεῖν τὸν σωτῆρα τῆς Ἑλλάδος καὶ πρόμαχον.

- Η σύγκλητος των Ρωμαίων και ο στρατηγός-ύπατος Τίτος Κόιντος, αφού νίκησαν τον βασιλέα Φίλιππο και τους Μακεδόνες, αφήνουν ελεύθερους και αφρούρητους και αφορολόγητους, με δικαίωμα να ακολουθούν τους πάτριους νόμους τους, τους Κορίνθιους, τους Φωκείς, τους Λοκρούς, τους Ευβοείς, τους Φθιώτες Αχαιούς, τους Μάγνητες, τους Θεσσαλούς και τους Περραιβούς. ... Όλοι πήδηξαν από τη χαρά τους κι έτρεχαν να χαιρετήσουν προσφωνώντας-τον σωτήρα και υπερασπιστή της Ελλάδας.

Αντίοχος Γ' ο Μέγας (242 – 187 π.Χ.)

Αντιοχικός πόλεμος

- Από τη μια μεριά Αντίοχος Γ', Αιτωλοί, ο βασιλέας της Σπάρτης Νάβις.
- Από την άλλη μεριά Ρωμαίοι, Ατταλίδες, Αχαιοί, Ρόδιοι.
- Ο Αντίοχος Γ' αποβιβάζεται στη Δημητριάδα (192 π.Χ.). Μετά την αποτυχία του εγχειρήματός του οι Αιτωλοί συνήψαν **μόνιμη συνθήκη ρωμαϊκού τύπου (foedus)** με τους Ρωμαίους (190 π.Χ.). Έχασαν τις περιοχές στην περιφέρεια του Κοινού τους και τον έλεγχο των Δελφών.
- Μετά την ήττα του Αντίοχου στη Μαγνησία του Σιπύλου (189 π.Χ.) υπογράφεται η **συνθήκη της Απάμειας (189/8)**.

Η Ανατολική Μεσόγειος στις παραμονές του Αντιοχικού Πολέμου

Η Ανατολική Μεσόγειος μετά τη συνθήκη της Απάμειας (189/8 π.Χ.)

Συνθήκη της Απάμειας, 189/8 π.Χ.
Πολύβιος 21.46.6

Ὅσαι μὲν τῶν αὐτονόμων πόλεων πρότερον ὑπετέλουν Ἀντιόχῳ φόρον, τότε δὲ διεφύλαξαν τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν, ταύτας μὲν ἀπέλυσαν τῶν φόρων. Ὅσαι δ' Ἀπάλῳ σύνταξιν ἐτέλουν, ταύταις ἐπέταξαν τὸν αὐτὸν Εὐμένει δίδόναι φόρον. Εἰ δε τινες ἀποστᾶσαι τῆς Ῥωμαίων φιλίας Ἀντιόχῳ συνεπολέμουν, ταύτας ἐκέλευσαν Εὐμένει δίδόναι τοὺς Ἀντιόχῳ διατεταγμένους φόρους.

- Όσες από τις αυτόνομες πόλεις προηγουμένως πλήρωναν φόρους στον Αντίοχο, αλλά τώρα είχαν παραμείνει πιστές στη Ρώμη, απαλλάσσονταν από την πληρωμή φόρου. Όσες είχαν καταβάλει χρηματικά ποσά στον Άτταλο θα πλήρωναν τα ίδια ποσά ως φόρο στον Ευμένη. Αυτές που εγκατέλειψαν τον ρωμαϊκό συνασπισμό και πολέμησαν στο πλευρό του Αντιόχου, θα πλήρωναν στον Ευμένη τους φόρους που τους είχε επιβάλει ο Αντίοχος.

Ευμένης Β' Σωτήρ (197-160 π.Χ.).

Περσεύς (212 – 165 π.Χ.)

Κατηγορίες της συγκλήτου κατά του Περσέα *Sherk, Roman Documents from the Greek East 40* 168 π.Χ.

.....
[Περ]σέα παρὰ τὸ καθῆκον μ[ετὰ στρατιᾶς ἐλθόντα εἰς ἑορτήν]
[τῶ]μ Πυθίων· οὐ δίκαιον δὲ σ[αφῶς ἐκείνον ἦν κοινωνεῖν ὑμῖν]
[οὔ]τε [θ]υσιῶν οὔτε ἀγώνων ο[ὔ]τε πανηγυρίδων οὐδαμῶς, ἐπεὶ
10 ἐπεσπάσατο τοὺς πέραν το[ῦ] Ἰστροῦ βαρβάρους, οἱ ἐπ' ἀγαθῶι μὲν
οὐθενί, ἐπὶ καταδουλώσει δὲ [τῆς] Ἑλλάδος τὸ πρὶν ἐφωρμήθησαν, καί,
ἐπιστρατεύσαντες ἐπὶ τὸ ἱερ[ὸν] τὸ ἐν Δελφοῖς, διανοούμενοι συλη]-
σαι καὶ ἀνελεῖν αὐτό, ἔτυχον π[αρὰ] τοῦ θεοῦ τῆς ἀξίας τιμωρίας].
παρέβη δὲ καὶ τὰ γενόμεν[α] τῶ[ι] πατρὶ ὄρκια, ἃ αὐτὸς ἀνεκαίνισεν].
15 [κ]αὶ **Θραϊκας μὲν, ὄντας ἡμετέ[ρους] συμμάχους, ἐκράτησε·** Ἀβρού]-
[π]ολιν δέ, ὃν ἡμεῖς περιελάβομεν [ταῖς] πρὸς Φίλιππον συνθήκαις, ἐξέ]-
[β]αλεν ἐκ τῆς βασιλείας· πρεσβε[υτὰς] δὲ παρὰ Θηβαίων ἐσταλμένους]
[εἰς] Ῥώμην περὶ συμμαχίας τῶ[ι] ναυαγίας δόλωι ἐκποδῶν ἐποίησατο].
[π]λὴν εἰς τοῦτο ἦλθεν ἀπονοίας [ᾧ]στε, μέγα τι ἡγούμενος παρὰ τοὺς ὄρ]-
20 [κ]ους τὸ **τὴν ἐλευθερίαν διὰ τῶ[ν] ἡμετέρων στρατηγῶν δοθεῖσαν**
ἀφανί]-
[ζε]ιν τῶι ὅλον τὸ ἔθνος εἰς ταρα[χὰς καὶ στάσεις ἐμβάλλειν, οὐδὲν εἰ μὴ]
[φα]ῦλα πράσσων διετέλει, ἀλλά, [πάντα] συγχέων, καὶ **τὸ πλήθος**
θεραπεύων],

[καὶ] διαφθείρων τοὺς προεστηκό[τας, χρεωκοπίας τε ἀλογίστως
ἐπηγγέλλε]-

[το κ]αὶ νεωτερισμοὺς ἐποίει, καταδ[εικνὺς ἦν σχοίη ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς
βελ]-

25 [τίστ]ους· ἐξ ὧν συμβέβηκε[ν] τοὺς Πε[ρραιβοὺς καὶ Θεσσαλοὺς δειναῖς
ἐμπε]-

[σεῖν σ]υμφοραῖς, τοὺς τε βαρβάρους φο[βερωτέρους ἔτι ἐπιστῆναι. καί,
μεγά]-

[λου ἐπιθυ]μῶν πολέμου, ὅπως, ἀβοηθ[ήτους ὑμᾶς καταλαβών, τάχα τὰς
ἔλλη]-

[νίδας πό]λεις καταδουλώσεται π[άσας, Ἀρθεταύρωι τε τῶι Ἰλλυρίωι φόνον
ἐπε]-

[βούλευσε]ν, Εὐμένεά τε τὸν βασιλ[έα, φίλον ἡμῖν καὶ σύμμαχον ὄντα,
ἐτόλμη]-

30 [σεν ἐνεδρεύ]ειν [κ]αθ' ὃν καιρὸν, ἀπολυόμενος εὐχήν, εἰς Δελφοὺς
ἦκεν, οὐ φρον]-

[τίσας τῆς τοῦ] θεοῦ πᾶσιν τοῖς παραγινομ[ένοις νενομισμένης
καθιερώσεως, οὐδὲ]

[τηρήσας ἦν] σχοίη παρὰ πάντων ἀνθ[ρώπων ἀσφάλειαν τὸ ὑμέτερον ἱερόν
ἐν τοῖς]

[Ἑλλησιν ὁμοίως] καὶ βαρβάρους ἐκ παντὸ[ς χρόνου]

[..... ἐσ]τιν ὑμᾶς ἐπὶ πᾶσ[ι]

35 [.....]ν κοινωνεῖ

Αναπαράσταση του μνημείου που ανέθεσε
στους Δελφούς ο Λεύκιος Αιμίλιος Παύλος μετά
τη νίκη του στην Πύδνα (168 π.Χ.)

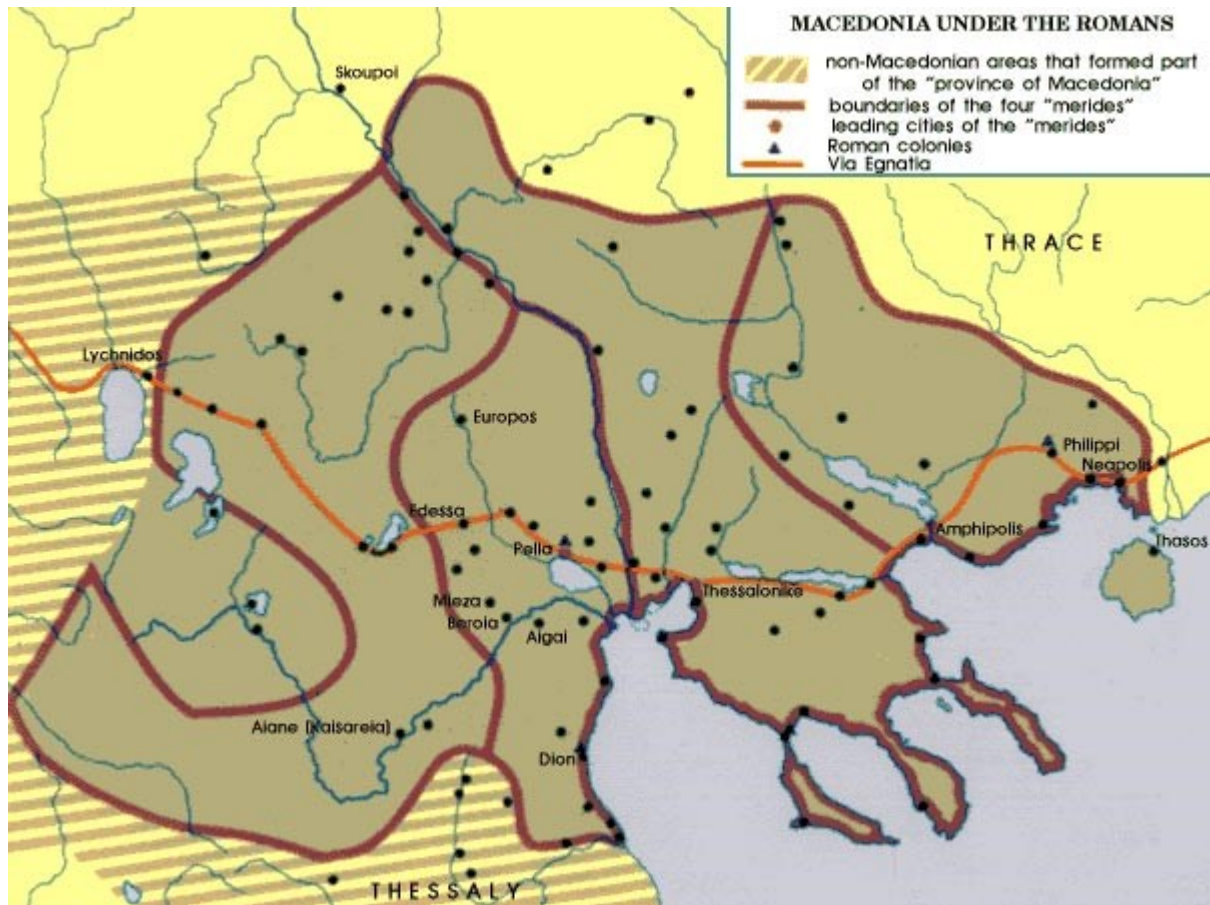

Ελλάδα και Μικρά Ασία μετά την κατάλυση του βασιλείου της Μακεδονίας (168 π.Χ.).

Το βασίλειο των Αντιγονιδών διαλύεται, η Μακεδονία χωρίζεται σε μερίδες

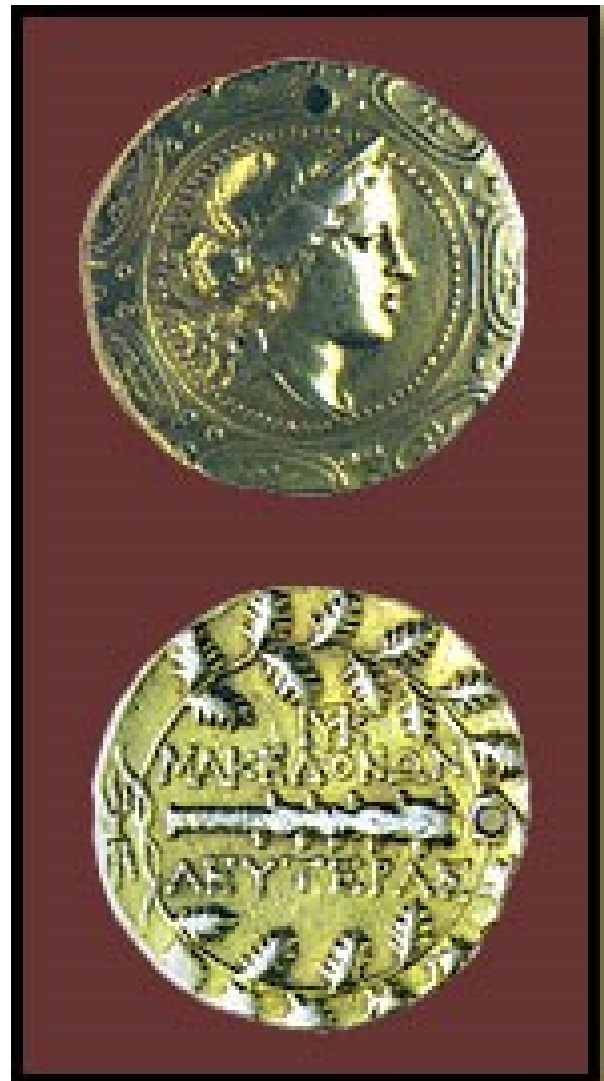
- Η πρώτη μεταξύ Νέστου και Στρυμόνα με Αμφίπολη ως πρωτεύουσα
- Η δεύτερη μεταξύ Στρυμόνα και Αξιού με τη Θεσσαλονίκη
- Η τρίτη στον πυρήνα της παλαιάς Μακεδονίας με την Πέλλα
- Η τέταρτη στην ορεινή περιοχή με την Πελαγονία ως πρωτεύουσα.

Νόμισμα της πρώτης μακεδονικής μερίδας

Νόμισμα της δεύτερης μακεδονικής μερίδας.

Ανδρίσκος (;).

Η οριστική υποταγή της Ελλάδας

- Στάση Ανδρίσκου. Οριστική υποταγή της Μακεδονίας. Ίδρυση ρωμαϊκής επαρχίας, 148 π.Χ.
 - Ασπίδα προστασίας για τις νότιες περιοχές της βαλκανικής χερσονήσου.
 - Ασφαλής επικοινωνία διά ξηράς, από τις ακτές της Αδριατικής μέχρι το βόρειο Αιγαίο.
- Αχαϊκός πόλεμος

Η Ρώμη απαιτεί από την Αχαΐα να παραιτηθεί από την Σπάρτη, την Κόρινθο, το Άργος και άλλες πόλεις, δηλ. τη διάλυση της συμπολιτείας. Οι Αχαιοί αρνούνται. Ήττα στην Σκάρφεια της Λοκρίδας και στη Λευκόπετρα της Κορίνθου. Καταστροφή Κορίνθου από τον Λεύκιο Μόμμιο. Ίδρυση της επαρχίας της Αχαΐας επί Αυγούστου.